

Hur kan vi leva hållbart 2030?

Christer Sanne

Vårt ekonomiska system inrymmer paradoxer och dilemman som måste hanteras för skapa en ekologiskt hållbar utveckling. En paradox är rekyleffekten ("*rebound effect*"): bättre miljöteknik leder inte till en bättre miljö om den resulterar i större volymer – mer bilresande när bilen blir energisnålare etc. Miljöpolitiken riskerar att bita sig själv i svansen.

På samma sätt leder ökad arbetsproduktivitet till ökad produktion och därmed också ökad belastning på miljön och naturresurserna – ett slags rekyleffekt för hela samhället. Vi kan använda bilden av en rulltrappa som lyfter oss allt högre tack vare den tekniska utvecklingen. Det är naturligt att bejaka denna utveckling men vi måste också "trappa ner" för att inte klimatet ska skena. Ingen "*technical fix*" kan lösa de överhängande miljö- och resursproblemen. Istället kan vi behöva se på arbetet med andra ögon, inte tidsbestämt utan som ett beting att klara en viss arbetsuppgift, en rimlig försörjning och sedan avstå från mer arbete. Om arbetstiden minskar i samma takt som produktiviteten ökar så kan vi stå på samma nivå fastän rulltrappan går upp.

I min rapport jämför jag svenska utredningar som har ett konventionellt tillväxtperspektiv med en kalkyl som sätter ekologisk hållbarhet i fokus. Tillväxten motiveras ofta av behovet att klara välfärdstjänsterna (vård-skola-omsorg) men "tjänstedilemman" innebär att detta är en felaktig premis. En tillväxt genom produktivitetsoökning kan bara ge mer välfärdstjänster genom att avdela mer av samhällets resurser till det offentliga. En tillväxt genom ökad arbetsvolym kommer å andra sidan att leda till ökade utsläpp. Detta är åter ett dilemma.

Om klimatet kräver CO₂-utsläpp omkring 1 ton/capita 2050 måste de redan 2030 vara nere i 3 ton eftersom minskningen bör vara lika stor procentuellt sett varje år. Ingen av de vanliga utredningarna pekar mot en så kraftig minskning; ökad arbetsvolym skulle t o m öka utsläppen.

För att minska så mycket måste man – visar modellen – reducera utsläppen per BNP-krona med 5 % per år genom teknisk utveckling och livsstilsförändringar och även begränsa ekonomins omfattning genom att skära ner arbetsvolymen med en fjärdedel till år 2030. 5 % kan jämföras med att den nuvarande tekniska utvecklingen ger cirka 1-2 % mindre utsläpp per år. Även om rätt incitament kan öka den takten måste en stor del av reduktionen ske genom livsstilsförändringar. Jag har exemplifierat med resande, boende och mat. I detta "*blueprint*" för framtiden kan vi år 2030 fortsätta att resa inrikes och lokalt men på andra sätt än idag men vi måste halvera flygandet. Vi flyttar runt istället för att bo överdådigt, köttkonsumtionen är bantad och våra prylar används mycket längre och delas/byts/hyrs ofta. Men fortfarande skulle det kunna vara ett modernt och bekvämt liv. På flera sätt motsvarar det vår materiella levnadsstandard för tjugo år sedan – förutom att vi kan njuta tio timmar mer fritid per vecka.

christer.sanne@glocalnet.net ☐ 0739/22 17 33 ☐ <http://goto.glocalnet.net/christersanne/>